

GAZETA WARSZAWSKA.

WE SRZODĘ, Dnia 20 Listopada ROKU 1793.

WIADOMOSCI KRAIOWE.

LITWA.

POWIAT GRODZIENSKI.

Z Grodna Sefsya Seymowa dnia 15
Listop: w Piątek

Na Sefsji dzisiejszey czytane róż-
ne Opinie, wzięte do deliberacyi zo-
stały. Proźba od Xcia Kurlandzkiego
y Stanu Rycerskiego tegoż Xięstwa,
do której stołowny Projekt był przez
JP. Łoborzewskiego Czern: podany,
przeczytana w deliberacyą poszła. W
tym projekta z deliberacyi wyszłe de-

cydowano; mianowicie zakwitowanie
Magistratur; pozwolenie kupna Dobr
XX. Kanonikom Regularnym Later:
przy Krakowie, na które iednomyśl-
na zgoda. Sefsya folwowana na jutro.

Z Grodna dnia 16 Listopada.

Zapewniają nas tu, że w poniedzia-
łek następujący będzie przyniesiona na
Seym forma Rządu, która przeczyta-
na w deliberacyą iść ma.

Projekt przez JW. Ogińskiego Podskarbiego W. W.X.Litt względem Prawa
zbytkowego na Seymie podany, d. 9. List: R. 1793.

Wziąwszy przedsię na pilną uwagę, iż z powodu licznych klęsk, i do-
świadczonych nieszczęść, nigdy Rzplta nasza w większey nie znajdowała się

potrzebie myślenia o swey Ekonomice wewnętrzney, ku zapobieżeniu powsechnemu zubożeniu, którym widzi się być zagrożoną; Nadto zważywszy przerwę cyrkulacyi pieniężney, niedostatek gotowizny, i upadek Bankierow, które Nas przekonywają, iż Billans handlowy, jest przeciwko Nam oczywiście; Zaczym My Król wraz z Skonfederowanemi Rzpłtey Seymującemi Stanami, w celu zapobieżenia dalszey ruinie Kraju, i przywiedzenia do eksekucyi zbytekowego Prawa, stanowimy: iż wraz po publikacyi ninieyszego Prawa, nikt jakieykolwiek bądź kondycyi, płci i stanu, nie będzie mógł nosić i używać materyi bogatych, złotem lub srebrem tkanych pod karą 2000. zł: wyjąwszy pafow, i to robionych w Państwach Naszych. Nadto nie wolno będzie odtąd nikomu dawać inney liberyi, jak z sukna krajowego, lub takiego, któregoby łokieć, nie był droższy nad 6 złotych: tym bardziej zaś u teyże liberyi lub u kapeluszw dawać galony srebrne i złote, pod podobną wyrażoną za każdym przewinieniem naznaczyć się mającą karą. Również zakazujemy, wszelkiego wprowadzenia klejnotow, koronek, gaz, haftow iakichkolwiek, porcelany, wyjąwszy filiżanek bez pozłoty, szkła Angielskiego, stołowego, wszelkiego gatunku luster i żyrandolow, bronzow, słowem: wszystkich meblow Zagranicznych pod karą konfiskaty wszystkich tych towarow z wolnością iednak wprowadzenia drzewa wszelkiego na stołarską robotę.

Oprocz Stanu Rycerskiego, wolno także będzie nosić szable i szpady ofobom Magistrat składającym, posiadającym Urzędy, Uprzywilejowanym od Nas Króla, równie jako i Członkom Akademii i Szkół publicznych, tudzież Palestrze; Nadto ofoby Stanu Mieyskiego oboicy płci, nie będą mogły nosić i używać futer drogich, jako to: sobolow, lisow czarnych, aksamitu, koronek i klejnotow, ani też jadać na srebro, (wyjąwszy sztuccow do jedzenia i drobnych sreber) chociażby nawet te wszystkie Artykuły od dawna były od nich nabyte, a to pod karą dwoch tysięcy grzywnien, a w przypadku ponowienia przestępstwa, pod karą ofobistego więzienia.

Szlachcie przestępny ninieyszemu Prawu, odpowiadać będzie w Kommissyi Porządkowey, *respective* swych Dobr lub mieszkańia, Mieszczanin zaś w Magistracie.—A lubo każdemu w takowym razie wolno być oskarżycielem (któremu za dowiedzeniem zarzutu, połowa będzie przyśadzona win Sądowych, druga zaś naznacza się na Szpital) z tym wszystkim dla tym skutecznieyszego zapobieżenia bezkarności, Kommissye Porządkowe i Magistraty, wyznaczą iedną, lub kilka ofob dla szczegulnieyszego do pilnowania eksekucyi ninieyszego Prawa, których będzie obowiązkiem pociągać przestępnych do Sądu, w takowym razie, czwarta część winy pieniężney dostanie się Instytorowi trzy zaś części na Szpital obrocone będą.

Nadto: ile razy będzie kto ukarany za przestępstwo ninieyszemu Prawu, Sąd rozkaże swoy Dekret publikować przez Narodowe Gazety.

Na koniec gdy drożyzna nadzwyczajna towarow w Francuzkich, równie iak i polityczne uwagi wskazują Nam potrzebę przerwania wszelkiey komunikacyi z Narodem w bezrządzie zanurzonym, i obłąkanym szkodliwemi do społeczności maxymami, zaczym z tych dwoch powodow zakazujemy od 1go Lutego roku następującego 1794. wprowadzania wszelkich towarow Francuzkich, równie jako i wszelkich trunkow jakiegokolwiek bądź nazwiska przychodzących z tego Kraiu, pod karą onych konfiskaty i zapłatą podwoynego waloru zaka-

zanych towarów przez przestępnych temu Prawu. Czego dozór Kommissyom Skarbowym O. N. zalecamy, chcąc nie odzownie, ażeby Strażnicy i wszelcy Oficjaliści na Clach i Komorach, przekonani o niedbalstwo w tey mierze natychmiast utratą swoich mieysc, karani byli, co się nie ma rozumieć o winach z Frankonii sprowadzanych, a nie właściwie Francuzkami zwanych.

Z tym wszystkim zakaz przywozu Towarów Francuzkich, będzie mogł być podniesiony przez Władzę wykonawczą w tedy, gdy spokojność i porządek przywrócone we Francyi dozwolą komunikacyi i związkow z tym Krolestwem.

To Prawo w niczym nie obowiązuie Nas Krola, tak jednak, iż excecpcya od reguł onegoż, samey tylko iedney Naszey Osobie Krolewskiej służyć może.

WIADOMOSCI ZAGRANICZNE. FRANCYA.

Dalszy ciąg Inkwizycyi Maryi Antoniny Krolowej Francuzkiej

Dwudziesty 8my Swiadek, Franciszek Moyle, nie znaczącego nie powieidiał.

Dwudziesty 9ty Swiadek, Pani Chauvette, która lat 6 za podgarderobianą u Krolowej służyła.

Prezydent pytał się iey o okoliczności, które dnia 10 Sierp: roku zeszłego w zamku zachodziły, lecz gdy sobie w odpowiedziach przeciwna, była areztowana.

Trzydziesty 31wszy i 32gi Swiadek, Vincent, Bougnot, i Administrator Policyi Dauge.

Ten ostatni, zapierał się, aby kiedy młodego Capeta ścisł.

Prezydent do niego.

Pyt: Co W Pan myślisz o oskarżoney (Krolouey)?

Odp: Jeżeli zawiniła, musi być sądzona.

Pyt: Czy masz ją W Pan za Patryotkę?

Odp: Nie.

Pyt: Czy mniemasz W Pan że ona jest za Republikańskim rządem?

Odp: Nie.

Trzydziesty 3ci Swiadek, Michonis Administrator Policyi. Wyznając (mowi)

żem raz obcą osobę do Krolowej wprowadził, z którą w kompanii będąc rozmawiałem, ta życzyła sobie aby choć raz mogła obaczyć Krolową. Lecz zapomniałem o iey nazwisku dowiadować się.

Trzydziesty 4ty i 35 Swiadek, Porucznik Tavernier i Lebrasse, ci żądnych nowych depozycyi nie czynili.

Trzydziesty 6ty Swiadek, Bernier od lat 15 Nadworny Lekarz Krolewski, osobliwie dla dzieci Krolewskich. Temu zarzucał Hebert, że w du Templ będącey Krolowej z czołganiem się cześć oddawał, która tylko w przeszłych czasach uchodziła: Na to odpowiadał Bernier, że w tym tylko ceremonia była.

Trzydziesty 7my Swiadek, Malarz Boze. Ja (powiada,) Krolową od lat 8 znam, Króla malowałem, lecz żądnych ofobliwych rozmow z niemi nie miałem.

W tym wyciągnęła Krolowa z kieszeni p pier, i oddała go iednemu z swoich Patronow.

Pyta się Prezyd: Co to za papier?

Odp: Krolowej: Powiadał Hebert dziś rano, że nam w sukniach dosyła no jekies listy: ja abym nie zapomniała, że wszystkie nasze ubiory wprzody rewidowane bywały niżeli

nas doszły, na tym papierze to sobie zanotowałam. „

Hebert odzywa się, byłem, przymuszony, tey użyć ostrożności ponieważ co miesiąc w wielkiej liczbie po par 14, albo 15, dostawiano trzewików, *Trzydziesty 8my Świadek, Huisfier, Jourdeuil;* Ten o liście powiadał, który Krolowa do Kommendanta Gwardyi Szwaycarskiej miała pisać w tych wyrazach, jeżeli się będzie można na Szwaycarow spuścić. Potym różne mało znaczące dawano pytania Krolowej, gdzie między innymi odpowiedziami i tę powtórzyła: Jam P. la Motte nie znała, i byłabym się spaleniu pewnego pisma iey przeciwnego sprzeciwiła, gdybym była o nim wprzody wiedziała.

Trzydziesty 9ty Świadek, Drwal Fontaine, którego cała depozycya o administratorze Michonis.

Caterdziesty Świadek i ostatni Sekretarz Kantoru Wojskowego Gointre. Ten: Krolowa u Gwardyi przeszley wiele rang rozdawała.

W tym Prezydent do Krolowej.

Pyt: Czy nie było już na ow czas kiedyś WPani miała iść za Capeta, układu, Lotaryngii z Austryą połączyć?

Odp: Nie.

Pyt: Ale WPani to imie nosisz, Austryi Lotaryzanka?

Odp: Prawda; ponieważ imie swego Kraju nosić potrzeba?

Pyt: Po owey krwawey kompieli w Nancy, nie pisałaś WPani do Bouille życząc mu dobrego powodzenia, że w tym mieście do 8000 Patryotow wymordować kazał?

Odp: Jam do niego nie pisała.

Pyt: Nie przykładałaś WPani starania aby wyczerpać co po Departamentach Dystryktach i Muncypalnościach zamysłano?

Odp: Nie.

Pyt: Dla czegoś WPani dzieci swoje, zamiast ie w prawidłach rewolucyi ćwiczyć, błędami napaiała? *na przykład:* dla czegoś WPani synowi swemu tę część okazowała, z ktorey znać było, żeś go chciała ieszcze jako nast. oć Króla oglądać?

Odp: On za młody, abym z nim o tym mówić mogła. Ja kazałam mu na końcu stołu siadać, i samam mu podawała, czego mu było potrzeba.

Pyt: Czy masz WPani ieszcze co powiedzieć ku swoiey obrobie?

Odp: Wczoray iam świadkow nie znała. Nie wiedziałam co oni przeciw mnie mówić będą. Zaden człowiek istotnego uczynku mi nie dowiodł. Kończę z podaniem tey uwagi, że m była żoną Ludwika XVI. i że m ia za iego wolą chodzić musiała.

Oświadczył tu Prezydent o zakończonych Inkwizycyach, a Krolowa ustąpiła.

W tym Instygator Generalny Fouquirs przekładał Trybunałowi przeszle obchodzenie sie Dworu, zamiary iego, iakly wojnę domową wznieść, nieprzyjaciół w Kray wprowadzić &c. &c. czego wszystkiego wina, że na Krolową spadać powinna twierdził. Bronili ją Patronowie usilnie, lecz

Prezydent Trybunału Rewolucyjnego na zakończeniu inkwizycyi miał wprzody mowę wielce tkliwą, w ktorey zemsty za wylaną krew w Nancy y na placu Marsowym żadał; y wnet zapytał się przysięgłych Sądu, czyli Punkta obżatowania przeciw Krolowej podane, są dowiedzione? Ktorzy odpowiedziawszy; są dowiedzione, ogłoszono iey śmierci Dekret.

Słuchała go z naywiększą statecznością nic się nie mieszając, ani iednego nie mówiąc słowka. Potym żadała aby ieszcze choć raz dzieci swoje oglądała, i pozwolono.

Inkwizycya ta cała przez dzień 13. 14 y 15 Pazdz: to jest Niedzielę, poniedziałek y Wtorek trwała, aż do poranku środowego, w Poniedziałek zapytana była Królowa, ieżeliby Patronów na swoją obronę żądała, odpowiedziawszy iż żadnego niezna, nominowano iey za obrońców *Chauveau a Garde i Tronson de Coudray*.

We wtorek miała z niemi Królowa konferencyą. Z Panem *Chauveau* trwała cała rada przez trzy kwadransy, przy 4 świadkach dla słuchania konferencyi postawionych. Mówiła z nim Królowa iedynie o pierwszey swoiey Inkwizycyi, y pytała się go, czyli iey procesy nie iest w złych stopniach? Na odpowiedź Patrona, że ieszcze brakuie przeciwko niemu dowodów, rzekła. Ja się żadnego z moich oskarżycielow tak nie boję, jak *Marueta*: Drugiemu Patronowi *Tronson* oddała 2 złote pierścienie, y małą paczkę włosów (które się iey bydź własne zdawały) prosząc go aby te oddał iey przyjaciółce *Liorry* czyli *Karry*, która w Yory u Wdowy la Porte mieszka.

Po zakończoney konferencyi znowu przed Trybunał stawiona, który zaraz otoczono więcey armatami y iuż tam nikt niebył puszczany. Zostawała tam od Wtorku aż do rana we Srodę na inkwizycyach, na których przetrwawszy ze wszystkim godzin 72, o godzinie 4 z rana zaraz we Srodę d. 16. Pazdz: nastąpiła strasliwa przeciwniey sentencya. O godzinie szóst. rano po wszystkich sekcyach uderzono w tębny; aby się uzbroiona pochodziła potęga. Tu kładzie się Trybunału decyzya.

Dekret śmierci *Maryi Antoniny* Królowey Francuzkicy przez Trybunał Rewolucyiny *Paruzki* roku 1793. d. 16. Pazdz o godzinie 4tey z rana publikowany.

Odebrałszy Naywyższy Trybu-

nał Rewolucyiny objaśnienie od przysięgłych Sądowych. Ze 1mo. Dowiedziono iest, jako spiski i porozumienia z ościennemi nieprzyjaciółmi *Rzpltey* zachodziły, zamierzające aby tychże nieprzyjaciół wspierać pieniędzmi, im drogę w Kray Francuzki torować, i krokom ich armii łatwość uczynić. zdo. Ze *Marya Antonina* z Domu *Austryackiego* *Lotarynzanka* wdowa po *Ludwiku Capet* przekonana została jako tych spiskow, uczestniczką była, i tym końcem ustawiczną korespondencyą utrzymywała. 3tio. Ze przewidziano, iż komplot i sprzysiężenie się w robocie były, aby w pośrzed *Rzpltey*, woynę obywatelską wzniecić, i Obywatelow przeciw Obywatelom uzbroić, a na koniec 4to. że *Maryą Antoninę* z *Austryi* przekonano jako tegoż sprzysiężenia się była towarzyszką; przeto podług 4go art. 1go rozdz: 2giey części księgi spraw kryminalnych; tudzież 2. art: teyże księgi, *Marya Antonina* z *Austryi* *Lotarynzanka* na śmierć iest skazana; dobra iey, ieżeli z nich jakie posiada, za skonfiskowane dla Narodu deklarują się; i Dekret niniejszy na placu rewolucyiny do exekucyi przywiedziony, czytany, drukowany, i po całej rozległości *Rpltey* ma być poprzyliany.

(Dalszy ciąg w przyszłej Gaz:)

Z *Paruzja* dnia 18 *Pazdzier*:

Barrere na Sessyi Konwencyi *Narodowej* dnia 16. t. m. względem nieufności ku Cudzoziemcom także wystawił okoliczności.— „Anglicy zdradą opanowali *Toulon*; w nim zamordowali *Reprezentanta*; *Xze d'York* usiłuje widzieć *Ludwika XVII* na *Tronie*. *Dom Austryacki* zgwałciwszy najswiętsze *Prawa*, wtrącił do więzienia 4 *Reprezentantow* i dwoch *Ambasadorow* ludu *Francuzkiego*, ieden z tych w *Manitouy* zakończył swe życie. Widziała

powzrechność na placu rewolucyjnym dziś, co my o tym myślimy Domie.... Wytłaczam Prusaków od tego. Po odebraniu Kraju Polakóm; woyska ich nie napastują Kraju naszego. *Wypis z Gazet Paryżkich, aż do dnia 25 Paździer.*

Dowiadujemy się z *Toulonu* że wsfycy Patryoci są w więzieniach zamknięci i że codzień sekretnie ich exekwują.

Barere na Sefsy wystawia różne okoliczności osobliwie względem Miast *Rebellizantskich*.

Kommissya bezpieczeństwa publicznego nayskuteczniejze examinowała szrodki względem tych miast i fortec które są lub popaść mogą kontrarewolucyi, gdybyście dekret do exekucyi przyprowadzili względem *Longwy* i *Verdun*; *Valenciennes*, *Conde*, i *Quesnoy* byłyby w rękę iściezce naszym.

Gdyby manufaktury *St. Etienne* zbrodniarzowi *Prefsy* oddane nie były i 250 armat do armii włoskiej przeznaczone, *Rebellizantom* *Lugdunu* powierzone nie były, Miasto to nie zbuntawatoby się; zburzmy *Citadelle* po nad granicą, i Miasta *rebellizantskie*, a tym sposobem zapobieżemy złemu. Stosowny do tego zapadł Dekret mocą którego dobra *rebellizantów* *Toulonu* będą skonfiskowane jak *Lugdunu*. Trzey przybyli Kuryerowie potwierdzają wiadomości o *Vendée* i zniszczeniu *rebellizantów* do szczeniu. *Bauchamp* ich nayspierwszy Wodz poległ, śmierć jego tyle przynosi korzyści nam, ile wygrana polityczka: *Delbek* drugi Szef śmiertelnie ranny. 8500 patryotów uwolniliśmy. Kończy się rapport temi słowy. „Możemy zapewnić, że *Vendée* już nie ma, gdyż oprócz *Cholek*, *Mortagne* i *St Horennx* same spustoszenia, pogo-

rzeliska i mogły pobitych widzieć się dać.“

Rebellizanci zgrupowali się przy *Anunis* z drugiego brzegu rzeki *Loire* rozpedzeni zostali, bez odpoczynka ścigamy onych. „Woyna ta dumy wyniścieści *Szlachty* i *royalizmu* przeciwko *wolności* trwała przez 8 miesięcy, mowi *Barere*: w 8 dniach ukończona, skorocście przedsięwzięli ją skończyć, *Konwencyo!* poznay moc i potęgę swoją, rzekłś do armii *Zachodniej* zniszczyć *rebellizantów*, zabrać *Cholet* i *Mortagne* przed dniem 20 Paźdz: do dnia 15 woyska nasze zabrały one i nam przywróciły. *Republikanci* nie mogą być zwyciężeni tylko samą zdradą. *Barere* donosi że w *Châtillon* znalezione bardzo ważne papiery, te iafno pokazują, iż *Generalowie* i *Administratorowie* są obwinieni o zdradę i związek z *rebellizantami*. Jeden z naszych kollegow ma u siebie w depozycie bardzo ważne papiery, i że one odda tylko do rąk *famey* *Konwencyi*.

Perin pisze, że barzo wiele zabrał bydła furazow bagażow, odzienia w Kraju nieprzyjacielskim i tam daley, opanował *Xięstwo* *Chimay*, i zamiast zatrudnienia się *municypalności* uszanowaniem, wzywam wnim *reprersaliow*, zabieram wszystko, i posyłam do *Francyi* *Jsaures* z kwatery główney *Choix blache* pisze: *Zwycięstwo* za *Zwycięstwem* postępuje: iedno upewniam nas o drugim; *zbijamy* nieprzyjaciela wszędzie, iesteśmy i przed i za *Menin* nasze zwycięsrwa są w nayswyższym stopniu. *Anglicy* w liczbie 500. padli na kolana przed *Republikanami* i broń złożyli. *Hannowerczycy* ukłęknowszy prosili o *pardon* *Rpżita* jest teraz w nayslepszym położeniu. Jeżeliby *Armie* inne tyle dokazują ile *pułnoca*: w *Ćsciu* *Mie-*

siącach tryumf wolności.

Generał *Vendal* piśze iż *Furnes* opanował i jednego niestraciwszy żołnierza; kilka lekko są ranieni. Jutro do *Nieuport* udamy się; po jutrze do *Ostendy* w 8. dniach spodziewam się że będziecie mogli powiedzieć: *Był piękny Port Ostenda!* Takich użycie środków do uprowiantowania Woyska: że Armia tey zimy nie Rzpltey kosztować będzie.

Obywatelka *Lorry*, której Królowa dwa pierścienie złote przed śmiercią swoją przez swego Patrona oddać kazala jest aresztowana.

Powzecznie mówią że *Filip Egalite* w więzieniu *Conciergerie* siedzi, inni o tym jednak powarpiwiają. *Inkwizycya Brissota* i innych *Deputowanych* trwa od szrodoy; aby czym prędzey jego interes był zakończony, *Trybunał* na 2 Sekcye podzielił się. *Carra* jeden z oskarżonych, przeciwko aktowi obżalowania tychże *Deputowanych* manifest kazał poprzybić i tłumaczenie się.

Lud młody z 12 Sekcyi *Paryzkich* zebrany na żołnierzy już we *Wtorek* do *Departamentow* niższego *Renu* poszedł, reszta tychże ludzi z drugich Sekcyi także ztąd nie zabawem wyidzie. Jak tu zapewniają, w krotce z drugiey klasy *Obywatelskiej*, to jest: ludzie od lat 25 do 40. mają odebrać zalecenie stawienia się do żołdu.

W *Metzu* żydom wszystkie zbyt-kujące suknie i trzewiki zdadne dla żołnierzy zabrano.

Z *Paryża* dnia 28. *Paździer:*

Grac d'Estaing na swoje depozycye które w procesie *Królowey* czynił, objaśnienia poprzybić kazał, ale co tylko przybite były, zaraz je oderwano. (*Nie rychto po śmierci oduolynać.*)

Z *Bruxelli* dnia 28. *Paździer:*

Generał *Hoch* *Commandant* armii *Francuzkiej* po batalii dnia 22 skombinowanym woyskom wydany następujący *List*, piśał do *Obywatelow* *Miasta Nieuport* o poddanie się onych.—
„*Wyciągem pouas abyście się natychmiast poddali woysku Rzplitey Francuzkiej, ktorey wszystko ustępować musi, żeby zakładnicy w liczbie sześciu z najznaczniejszych obywatelow, udali się bez żadney zutoki do mego obozu, inaczey opasane będąc i atakowane na lądzie i morzem miasto wasze, zruynowane zostanie. Weydę tam na gruzach kurzących się domow waszych, i na sztu-kach drzących członkow waszych. Niech przytąd obywatelow *Furnes* nauczy was, abyście się nie spuszezali na tych, którzy się mienią być waszemi obrońcami, a którzy nos czernią dla tego, że ich zwyciężamy. Magistrat tego Miasta odpisał po prostu, że należy się do wojennego *Kommandata* udawać w tym przypadku, a nie do niego.*”

Z *Manheim* d. 30. *Paźdz:*

Do *Landau* bombardować przestano. W przeszły *Czwartek* w nocy już zaczęto z *Bateriow* sprowadzać *Armarty* i *Moździerz* do *Pruskiego* obozu, a zarym od oblężenia tego *Miasta* odstąpili *Prusacy*. Późniejszy wiadości donoszą, że znowu *Armia* *Generała* *Wurmzera* przybyć pod tę *Fortecę* miała.

Z *Manheimu* dnia 5. *Listopada.*

Listy z *Frankiortu* donoszą, że się tam wieść rozeszła, iakoby *Delfin* młody w du *Templ* miał życie zakończyć.

N I E M C Y.

Z *Berlina* dnia 28. *Października.*

Dnia 10 *Października* w *Stertynie* na placu parady z marmuru *Karraryjskiego* postawiono *Statue Fryderyka II.* który w ubiorze *Żołnierskim*, płaszczem *Królewskim* odziany widzieć się daie. *Trzyma* w rękę *bułat*; *wsparty*

na dwóch Księgach: na jednej napis: *Ares pacis & belli* na drugiej *Corpus Juris Fridericianum*. Na czele statui napis wyryty *Friderico II. Pomranii MDCCXCIII*. Zarządzał tym wszystkim i całej tej solennizacyi był przytomnym Graf *Herzberg*.

Z *Wiednia dnia 30 Października*. Gadają tu publicznie, że Xiążę Koburg jednego kapelana Regimentowego obiesić kazał przed frontem armij Cesarzskiej, z okazji utrzymywanej z Francuzami korespondencyi y uwiadomienia ich o pozycyi woysk Cesarzskich. Postępek ten Xcia Koburga zupełnie Cesarz aprobował. Zokazy tego artykułu niemożemy się wstrzymać od uczynienia reflexyi, która naturalnie sama przez się czytającemu na myśl przychodzi. Pisało nam dawniey z *Wiednia*, że Cesarz Jmci zakazał wszelkich pism y

druków na krzywdę stanu Duchownego uczynionych, to rozporządzenie jest areychwałobne, lecz kiedy obok niego kłańniemy aprobacyą Cesarzką obwiezienia przez Xcia de Koburg jednego z Kapelanów polnych bez poprzedzającego sądu Duchownego degradacyą wprzod uznającego, jak się w takich razach praktykować zwykło, pozostaie bojaźń, żeby cel Cesarza Jmci przez przeciwny przykład uchybionym niebył.

HOLLANDYA

Z *Hagi dnia 2 Listopada*.

Generał Kwaternistrz Armij naszey Bantiak, do Mons wyjechał, ma zimowe Kwatery dla woyska roporządzić, z których 10,000, między którymi obie Gwardye znajdują się, ku śród-kowi ninieyszego Miesiąca powrócić do naszey Rzpltey mają.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Z *Hamburga Journal Szt: 10*

Elektor Bawarski trwa w swoich układach, Woyska, których się spodziewaliśmy na pomnożenie iego Kontyngensu z Bawaryi w *Manheimie*, nie przybywają; po całym tym kraiu mocny werbunek: mogłoby być że w tych stronach nowe okażą się króki.

Wypis Listu z *Bruxelli d. 30. Paźdz:*

Za zbliżeniem się ku *Courtray* Anglikow i Hannoveranow Francuzi cofneli się. Szkody przez nich od *Furnes* aż do *Menin* poczynione są bardzo znaczne. Dwadzieścia Miast i Miasteczek zupełnie spustoszyli. Armia pod *Kommendą Jourdana* zdaie się na tym przestawać, że odebrała *Maubeuge*. Xiążę Koburg nie zamysła nie

nowego przedsiębrać iak tylko mieć się *defensive*; z kąd waoszą że woyska skombinowane już nie mają zamiaru w tegoroczney Kompanij na granicach Francuzkich czynienia operacyi wojennych, już większa część Artylleryi ciężkiej jest w drodze ku *Malines*. Ze strony iegnak *Cisoing* i *Orchies* wypadają jeszcze krwawe potyczki między Francuzami a woyskami skombinowanemi.

Z *Frankfurtu dnia 2 Listopada*.

W *Genewie* (1) między obywatelami i Magistratem nowe powstały nlezgody. Bramy pozamykano; a Francuzi pod niemi stoją. Są już doniesienia, że bombardują do tego Miasta, chcą ich obywatela wpuścić, a Magistrat przeciwny.

() *Genewa* Wielkie ludne i obronne Miasto, stoleszne Rzpltey tegoż imienia. Jest sprzymierzone z kantonami *Zurychu Berny*, y *Solury*. Leży nad *Rennam* który go na dwie części nie równe dzieli, niedaleko jeziora *Genewskiego*, czyli *Lemanskiego*, od *Lugduru* mil 28, od *Besanjonu* 26, od *Chambery* 16, od *Turyngu* 54, od *Paryża* 95.

DODA.

Dalszy ciąg opisu Sessyi dnia 6 Listopada,

Co gdy się stało zabrał głos JW. Grodzicki Krak. w następującej treści.—Nie sprzeciwiam się projektowi bo znam jego użyteczność dla Ojczyzny mojej, i czuję za to największą dla Autora wdzięczność, jednakbym żądał aby opuścić wyraz projektu, który jest, iż *Polak czasem zapędzał się daleko w chęci utrzymania swojej wolności*, życzyłbym także aby w Polsce zostający Francuzi, tutejszemu rządowi, a nie Ludwikowi XVII. przysięgali, byłoby przeto zdaniem moim aby Deputacya do Konstytucyi wyznaczona poprawiła stosownie projekt.—JP. Szydłowski Ciech: tegoż samego był zdania z kilku kolegami swemi.—JW. Lubel: Międzyński. Gdybym się tylko uporem rzucił, odstąpiłbym zapewne lub w części lub całkiem od projektu, ale że ten projekt dziełem jest przekonania mego, i dojrzałej uwagi, trzymam się Prawa 68. które gdy chcę aby projekt tak był do decyzji wzięty, iak jest polany, skoro Autor odmiany żadney uczynić nie dozwala. Na żadne więc poprawki nie pozwalając, proszę o decyzją nie odwłoczną, do której W Pan Mci Panie Marszałku raczyfz uformować propozycyą. Gdy z iedney strony liczne żądania popierały wniosek JW. Lubel: z drugiej słyszane ieszcze były kontradykcyjne, zabrał głos JW. Hrabia Ankwicz Pofel Krak.—Jaka jest różnica między całym Narodem i częścią onegoż, taką ja przekładam między Francyą ogulnie wziętą; a temi, w których ręku nieszczęśliwa rewolucyja, Rząd Krajowy złożyła.—Obfzernie tłumaczył potym iż projekt JW. Lubel: do tych tylko zmierza co się stali Apostołami szkodliwej Jakobincw nauki.—Nie wdaie się (rzekł on) rząd Polski do rządu Francuzkiego, zakazując wstępu w granice swoje, tym burzycielom powszechney spokojności, owfztem zaradzając o swym wewnętrznym bezpieczeństwie, słucha nawet głosu ludzkości, gdy rozróżniając złych od dobrych, otwiera swą granicę i daie przytulenie tym, którzy chcąc spokojność swą zabezpieczyć, własną Ojczyznę opuszczając muszą.—Przysięga w projekcie umieszczona, nie robi nas Elektorami Krolów Francuzkich, nie sobie bowiem piszemy obowiązek, uznawać Ludwika XVII. za Krola Francuzkiego, lecz Francuzom w krajach naszych będącym, dla tego ią wykonać nakazujemy, iż nie ma dla nich innego wyboru, iak między dwoma opiniami, to jest między systematem legalności Tronu następstwa uznającym, i systematem Republikanckim, do ktorego w wszystkie najszkodliwsze przywiązały się prawidła. Rząd, zatym Polski końcem zabezpieczenia własney spokojności, żądać musi zapewnienia o przychylności Francuzow, co do pierwszego systemta, nie końcem przychylenia się do niego, lecz końcem iż ta opinia naywięcej żaręcza o spokojności umysłów, tych Francuzow ktorzy się w krajach naszych znajdują.—JW. JX. Biskup Infi: iednie także przełożył potrzebę zapobieżenia szerzenia się najszkodliwszey Jakobincw nauki, wielbiąc głos JP. Młodzianowskiego Różań: ra pierwszy Sessyi rzymskiej, w którym ten światły Pofel, wstrzymywał decyzją projektu, iedynie a zaciągnięcia racy JW. Lubel: w obiekcie politycznym, a tym fa-

myn do Wielkiej Aliantki nazzey słusznie należącym. Rzeki on daley, iż wypada dzisiay po przeczytaniu Nocy JW. Ambasadora przystąpić do uznania potrzeby aby projekt JW. Lubel: bez odmiany w Prawo zamianionym został. JW. Marzatek podał tym końcem propozycyą *ad Turnum*. Czyli projekt JW. Lubel: ma być przyjęty lub nie.—Lecz obok tey propozycyi, podał drugą JW. Szydłowski, Pofel Ciech: Czyli projekt JW. Lubel: ma być przyjęty, lub do poprawy Deputacyi odestany. Wypadła ztąd od Laski propozycya trzecia, która z tych dwoch propozycyi *ad Turnum* ma być wzięta.—Nim przystąpiono *ad Turnum* J. K. Mśc wezwawszy Ministerium do Tronu, w ten sposób powiedział, gdy już projekt JP. Lubel: wżędł do Izby, i decydowanym być musi. Jestem tego zdania, iż złe wypadłyby konfekwencye, w przypadku odrzucenia onego.—Zyczę przeto gdy inaczey bydź nie może, abyście W Panowie pisali się *affirmative* za projektem, powtarzam albowiem iż kiedy już raz jest w Izbie, okoliczności nie pozwalają pisać się *negative*. Dany był więc *Turnus* i *pluralitate* 70 krefek przeciwko 13 utrzymała się propozycya podana od Laski.—W powtornym zaś *Turnowaniu* projekt JW. Miączyńskiego przyjętym został większością 73 kryfek przeciwko 10.—*Reszta tey Sesyji w Dyaryuszu JP. Oczafalskiego,*

B E L G I U M

Od granic Niderlandu d. 27 Paździer:

W tym czasie kiedy Woyska Mocarstw skombinowanych pod kommandą Xcia Koburga, i większa część Armii Angielskiej tudzież cała armia Hollenderska w swoim stanowisku dawnym zostając, zawsze tam musiała swą baczność zwracać armia Jourdana na zamiary woysk skombinowanych, nieprzyjaciel zatym w innym mieyscu dywersyą uczynił, generalnym atakiem kordonu przez mocarstwa złączone rozciągnionego od Valenciennes aż do morza. Zaszła więc potyczka pod Furnes, po której korpus woyska nieprzyziacielskiego z 6000 złożone wę dwóch kolumnach dnia 21. t. m. ku temu Miastu rufyło. Słaby garnizon bronił się długo; lecz na reszcie musiał ustąpić przemocy. Nieprzyjaciele napadli na Miasto; otoczyli prędko bramę Ostendzką, i tak alianci musieli bagnietami przebić się, ażeby do Nieuport cofnąć się mogli.

Nieprzyjaciele pomknęli się naza-

utrz i do Nieuport z kilkunastu armatami 24funtowemi i mozdzierzami, ale przez żywy ogień z wałow wstrzymani zostali. Ofzańcowali się zaraz i jeszcze w nocy bombardowali Miasto: straszny wżeczął się ogień po wielu mieyscach. Dnia 23 z rana postano trembacza, aby się poddało, lecz po przeciwney odpowiedzi, gdy spuszczone śluzi, zatopiono okolice tamteysze, i tak nieprzyziaciel cofnąć się był przymuszony, w Ostendzie będący Kommandant wylądować kazał 2.500 ludzi do Anglii przeznaczonych i do Nieuportu na wsparcie Garnizonu posłał.

Tego momentu do Menin i Ypry pomknęło się korpus znaczne woyska nieprzyziacielskiego. Garnizon Austriacki do 800 ludzi, dał odpór nieprzyziaciełowi, ale i sam na reszcie uciekać musiał, i w Welgilheim między Kortryk stanął; wzięli więc z 22go na 23ci t. m. nieprzyziaciele Menin, zktąd miezkańcy puciekali. W Hallewyn oboz nieprzyziaciele także złożyli, i do Ypry weszli. Poźniejszy wiado- mości donoszą, że już zewsząd znowu

powychodzili z tamtąd Francuzi.

Z pod Lille i obozu Magdelaine w tymże dniu 22 t. m. korpus wojska Francuzkiego do 8000 mające armat 20. pomknęło się ku Dornik, i atakowało Austryaków dwie mile z tamtąd będących, trwała krwawa potyczka przez godzin 2. nieprzyjaciel jednak pomimo swą przewagę nie mogli opanować wsi. Przybywa sukurs Austryakom, sięgają nieprzyjaciela, i Majora Esterhazego w tym Austryacy tracią. Dniem wprzody opanowali Francuzi Marchiennes (2) i tamże pocztę od 6 do 700 skombinowanych zabierają.

Dnia 23 przy Avesnes le Sec znowu zaszła potyczka, w której miało zginąć 400 Francuzów. Z Maubeuge nieprzyjaciel pomknął się ku lasowi. Douzierais, ale gdy go przyjęto z ukrytych baterji, on zaś usiłował one gwałtem odebrać. Kawalerya nasza wpadła pomiędzy wojska, i wiele ludzi zgubiła.

Xże Koburg na dawniejszym stanowisku założył główną kwaterę w Bermerain przy Quesnoy. Xże de York. zaś d. 24 t. m. armją z swoją już przez Valenciennes do Flandryi w sukurs pomaszerował, ażeby Francuzów w głąbsz Kraju swego znowu zapędzić. Z Bayay Kommissarz i Członek Konwencyi, przybyły dla interesów wojennych do Xcia Koburga wzięty w niewolę i do Bruxelli zaprowadzony.

Znaleziono przy nim dwa pistolety, i sztyler.

Z Gand d. 29 Paździer:

Publikowana tu została po całej Flandryi następna Deklaracya.

„ J. C. Mość zawsze troskliwy o dobro swych Poddanych znaywiększym „zmartwieniem postrzeżga spustoszenie, które czynią Francuzi po całym „Kraju, wszelką pokładając w nich „ufność żąda, aby się uzbroili. Cesarz „Jmć będzie się starał całą swą mocą „utrzymywać tę ich gorliwość, i 100 „tysięcy broni każe rozdać, zpotrzebna do tego ammonicją. Pod-„pułkownik Baron d'Aspre stanie na czele tego „uzbroienia i w Audenarde będzie „rezydował. „

(Podpisano) Baron d'Aspre
Podpułkownik Regimentu
grün Laudon.

Z Ostendy 31. Października.

Od Nieupert (3) ku Furnes i Dünkierce cofneli się Francuzi, za trzykrotnym Kommandanta powtórzeniem że się nie podda, do czego wiele pomogła postana w sukurs Artyllerya Cesarzowska, i Korpus Angielskie na kilku Fregatach przybyłe.

A N G L I A

Z Londynu dnia 22 Paźdz:

Po odebranych nayoźniejszych wiadomościach z Paryża procenta na jeden fund spadły.

(2) Marchiennes Marchiana Miasto w Niderlandzie w Bisk: Leod: nad dwoma brzegami Sambry Od Charleroi mila 1.

(3) Nieupert Miasto obronne w Flandryi Austr; z portem i sluzami, ktoremż w iednym momencie można w wszystkie okolice zająć; wytrzymało żywy szturm przeciwno Filippowi Xciu Kliwji Ru 1585. Arcy-Xże Albert Austr: był tam zbity dnia 2 Lipca Ru 1600. przez Xcia Maurycyego de Nassau. Francuzi, którzy ie wzięli oddali go Cesarzowi przez Traktat Utrechtski, lecz odebrali ie znowu Ru 1745. i oddali 1748. leży nad rzeką Yperlee, która to Miasto przerywa o cwierć mili od Morza, 2 mile od Furnes, 3 od Ostendy, 6 od Dünkierki, 65 od Paryża.

Ponieważ Lugdun jest wzięty przez Republikanów; ponieważ oblężenie Maubeuge jest całkowicie, Austriacy y Xże d'York przymuszeni do reterady zostali, Toulon w wielkim niebezpieczeństwie: Rochefort, Brest niechęć się poddać, Królowa już ścieta; wszelkie jest podobieństwo y nadzieja że woyna swoy koniec już waznie.

Z listów prywatnych dowiadujemy się, że Lord Howe dał znak do żeglugi, y że ta wielka flotta już nie znajduie się w Torbay.

Z Londynu dnia 25 Paźdz:

W przeszłą Niedzielę Okręt Angielski o 36 armatach w oczach Portu Cherbourg (4) Francuzką Fregatę o 36 armatach zabrał, która mniemała że to okręt prowiantowy Angielski dawno oczekowany zbliża się. Potyczka nad 2 godziny trwała, w której Francuzi na fregacie swojej 34 zabitych a 84 ranionych mieli. Fregata ta do Portsmouth zaprowadzona.

Rozkaz wysłano do Plymouth, aby tarczyna Cytadella do najlepszego stanu obrony była przyprowadzona.

Depeze z Sztokolmu tu od naszego Posła przybiegły. Baron Engström pełnomocnym Szwedzkim Ministrem u Dworu naszego jest postanowiony.

W Brimingham rozruchy na nowo wybuchły, lecz uśmierzone.

Do Toulonu przybyły Neapolitańskie i Sardyńskie woyska.—Potęga woienna teraz w tym mieście do 12000 liczy się.

Po całej Anglii i Irlandyi werbunki są nayspieszniejsze.

Lord Hood z Toulonu wysłał z sekretne mi zleceniami 4 okręta do Brestu pod Banderą Króla Francuzkiego, z kąd ważnych wyglądamy wiadomości.

Ponieważ Francuzi w wielkiej liczbie zgromadzają się w Cherbourg, wszelkie przygotowania dzieją się na obronę

naszyc portow.— Zapewniają tu, że Parlament nasz przed dniem 16 Stycznia 1794. rozpoczęty nie będzie.

Lubo Dwor nasz zatrudnia się naywięcej przygotowaniami do kontynuacyi woyny z Francją żadnych nieopuszczając pilności środków, nie zaniedbują wraz iednak przykładać staranności, aby rozlewu krwi nayrychleyszy uczynić koniec. Tym celem i teraz nowe poczynił kroki, obwieszczać, że wszystkim Anarchii przeciwnym Francuzom i oney się wyrzekającym pokoy ziedna; do czego Deklaracyą rozstał uwagi godną.

Z Londynu dnia 29 Października.

Parlament tym czasowo dnia 10 Grudnia ma się rozpocząć.

ROZMAITE WIADOMOSCI.

Z Hamburga dnia 20. Paźdz:

Pisma z Hannoweryi donoszą, że znany ów Dumourieur do Danij udał się.

Z Lipska dnia 11. Listopada.

Słychać, że skombinowane Potencye u Papieża o sekularyzacyą niektórych Biskupstw Niemieckich dopraszały się, iako to naprzykład, Biskupstwa Leodyjskiego, dając przyczynę, że nie są podług swych praw, w stanie czynienia odporu nieprzyjacielowi.

Król Pruski d. 2. t. m. do Wrocławia przybył, i jeszcze tam d. 5. t. m. znajdował się.

Listy z Wiednia donoszą, że Węgry ofiarowały wystawić armią Wolontaryuszow z 40.000 ludzi składającą się, z tym dla siebie warunkiem, aby łupy które pojedynczo żołnierz nabędzie, Regimentowi własnemu były oddawane, a po zakończoney Woynie wartość ich albo łupy, samemu Żołnierzowi lub jego pozostałym krewnym mają być oddane. Cesarz miał na tę propozycyą zezwolić, i już Węgry z naywiększym pośpiechem werbuia.